

Heritage

D

Daria
Kashcheeva
aneb
z Hollywoodu
ke zklidnění

*Daria Kashcheeva,
foto: Ondřej Horák*

Nezůstat ve své bublině

43

Text:
Šimon Slavík

Zasáhla krize spojená s pandemií koronaviru do tvé tvorby?

S filmem *Dcera* jsem hodně cestovala, nejen na Oscary, a byla jsem už z toho hodně unavená. Jsem člověk introvertní, a když introvert jede do Ameriky, tak je to náročné. Ještě na podzim 2019 jsme dostali grant na vývoj nového filmu od Státního fondu kinematografie a já už se chtěla pustit do další práce, měla jsem námět a chyběla mi samota. Dokonce hned jak jsem se vrátila z Oscarů, tak jsem odjela na týdenní rezidenci na Slovensko, kde jsem bydlela sama ve starém mlýnu a snažila se uspořádat si myšlenky. Do toho přišel koronavirus, který pro mě přinesl něco, co jsem potřebovala – uzavřít se sama se sebou, přemýšlet. Během všech těch cest po festivalech a oceněních jsem měla pocit, jako bych se trochu ztratila a potřebovala jsem se zase najít. Osobně tedy pro mě karanténa a koronavirová opatření přišly v pravý čas. Během dubna jsem pak napsala novou verzi scénáře a hodně celý příběh posunula. Došlo mi, že jsem asi nebyla připravená na to, že součástí práce režiséra je tolik prezentace a propagace, setkávání se s lidmi a povídání. Mě na téhle profesi nejvíc obohacuje tvorba, proces hledání, který může třeba být i bolestivý. Karanténa mi tuhle možnost dala, mohla jsem se sebrat po propagaci *Dcery*. Ale i já jsem po čase začala mít

Její jméno jen těžko mohlo uniknout vaší pozornosti. S bakalářským krátkým animovaným filmem *Dcera* byla nominována na Oscara a získala celkem přes 40 významných ocenění. Začátkem roku byla na roztrhání a zklidnění přinesly až uplynulé týdny. O tom, jak jí koronavirová karanténa pomohla v soustředění na další film, zda Oscarové šílenství přinese plody i jak se vyvíjí obor animace jsem si s Dariou Kashcheevou povídal na pražské Kampě.

potřebu se hýbat a jakmile se otevřela škola, hned jsem šla do ateliéru.

Ovlivnila situace i celé prostřední animovaného filmu?

Teď se diskutuje o tom, že na začátku koronaviru chtělo mnoho autorů povzbudit společnost a spoustu contentu poskytovalo zadarmo. Sama jsem dostala dost žádostí, zda bych nechtěla *Dceru* streamovat na pár dní zdarma. Cítila jsem určitý rozpor, na jednu stranu podpořit lidi v karanténě, na druhou jsem měla pocit, že té kultury zdarma

je tolik, že si veřejnost přestane vážit toho, že ji dostala. Pochopila jsem, že to způsobilo určité zlevnění práce tvůrců. Přišlo mi spoustu mailů, jestli se nechci účastnit toho nebo onoho projektu, nakreslit pár vteřin... Kdybych se všemu měla věnovat, strávím tím týdny. Začalo to dobrou myšlenkou, ale mám strach, aby to neskončilo tím, že si přestaneme vážit umění. Přitom jak by lidé přežili karanténu bez filmu, hudby a umění?

Dcera měla premiéru loni v červnu. Doba, kdy jeden film objíždí festivaly a soutěže trvá většinou rok, rok a půl, takže my jsme

karanténou ztratili několik měsíců, kdy se mohla Dcera promítat. Máme francouzského distributora, který podepsal spousty smluv a měli jsme domluvené promítání po celém světě, která se neodehrála, což je škoda. Zároveň distributoři mají peníze z toho, že se promítá, takže na ně krize dost dolehla. Někteří známí režiséři prohlásili, že koronavirus zabil jejich film. V tomto ohledu jsem měla štěstí, že premiéra Dcery byla v červnu a nepřišli jsme o tolik času, jako tvůrci, kteří své filmy uvedli třeba až v zimě. Na druhou stranu pro nás animátory, kteří můžeme pracovat doma u počítače, to nebylo tak kritické.

Hollywoodské námluvy

Mrzí tě vlastně nakonec, že jsi Oscara nevyhrála?

Ne, vůbec ne. Za prvé jsem si řekla, že kdybych s v podstatě prvním filmem vyhrála Oscara, co by bylo dál? Mohla bych jít rovnou do důchodu nebo dělat něco jiného. Když jsme tam byli, viděla jsem, jak to vlastně funguje, že Oscara nevyhrává jen film samotný, ale z padesáti procent jeho PR. Už dříve jsem o tom slyšela, ale tam jsme na vlastní oči viděli, jak se chovají producenti filmů, jde o spoustu lobbování a piárování a je to celé takové americké. Já jsem naopak hodně ráda, že se můj film dostal do nominace bez jakéhokoliv PR, navíc studentský film, to je za mě obrovská věc.

Absolvovali jsme tam nějaké večírky, potkávali se s profesionály, třeba s ředitelem festivalu v Annecy, což je největší festival animovaných filmů a Dcera tam měla premiéru a získala hlavní cenu. V Los Angeles jsme se potkali po půl roce a on mi řekl, že od premiéry všichni mluví o mém filmu a že všichni profesionálové, které zná, hlasovali v Oscarech pro můj film. Jenže členů americké akademie je asi osm tisíc a profesionálů z animovaného filmu je asi pět nebo šest set. Film, který nakonec v mé kategorii vyhrál

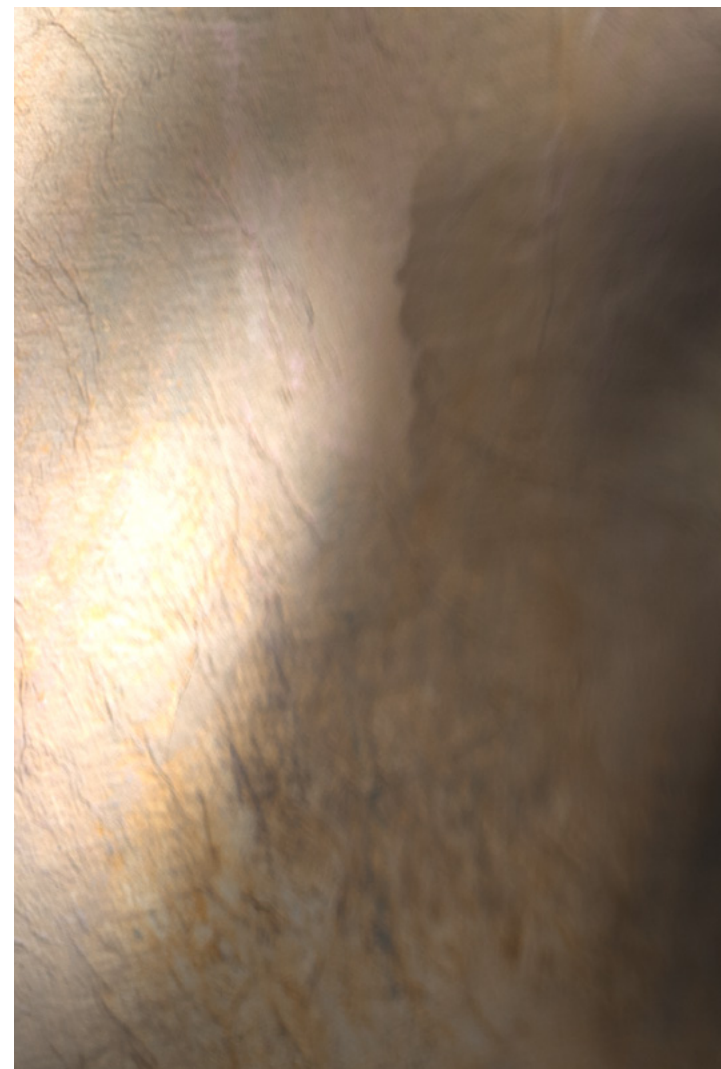
(Hair Love amerického režiséra Matthewa A. Cherryho, pozn. red.), provázelo hodně okolností, které mu pomohly. Za prvé téma Afroameričanů, za druhé téma vlasů, protože v Kalifornii prošel zákon zakazující diskriminaci na základě účesů. Za filmem stálo Sony a jeho propagaci se věnovalo několik měsíců. Když jsme nevyhráli, naše producentka Zuzana (Roháčová, pozn. red.) brečela a šla pít šampaňské a já jsem jí říkala: „Zuzko, vždyť co jsme tu bez PR dokázali, to je úžasné.“ Film, který vyhrál, nepovažuji za nějaký kus umění, takže je jasné, proč tomu tak bylo a viděli jsme to na vlastní oči. Proto nám to nebylo líto a byla to úžasná zkušenost.

Mluvíš o spoustě kontaktů, setkávání, povídání. Může to být citelná pomoc v kariéře nebo jde jen o krátkodobé vzrušení na večírcích v Hollywoodu?

Kdybych chtěla teď odejít do Hollywoodu, tak by mi to určitě pomohlo. Dokonce mi nabízeli práci v Pixaru, ale to já nechci. Nabídli mi také spolupráci na projektu Fox Searchlight a Disney+, který představí několik krátkých animovaných filmů s tématem Halloweenu. Měli jsme schůzku, zazněly dobré finanční nabídky, ale mě taková práce nezajímá. Nechci pracovat americkým způsobem, kdy člověk musí umět dobře prodat svůj nápad, upravovat svou tvorbu podle požadavků producentů... Navíc mě oslovili s tím, že Dcera je takový horor, takže bychom se asi nechápali.

Může to zjednodušit i shánění koproducentů tady v Česku?

Nejenom Oscar, v tomto pomohou i další ceny. Pro mě je nejdůležitější cena z festivalu v Annecy, protože to je opravdu největší festival v animovaném světě a hlavní cena pro můj první film je prestižní záležitost. Už jsme na základě toho dostali několik nabídek na mezinárodní koprodukcii z Francie, Litvy, Slovenska, Německa... Takže i bez Oscara budeme v pohodě.

Počítám, že sehnat peníze na animovaný film je těžké. Co by se mělo stát pro zlepšení možností?

Ne, zase tolik složitě to není. Zásadní je Státní fond kinematografie, který docela podporuje i animovanou krátkometrážní tvorbu. My teď předpokládáme, že na další film seženeme většinu financí v Česku a pomůžeme si koprodukcí. Myslím, že před pár lety fond tolik krátkometrážní animaci nepodporoval, ale naštěstí se to změnilo.

Funguje v animovaném světě i soukromé mecenášství?

My jsme to zatím nezkoušeli, ale máme to

*Záběr
z filmu Dcera,
foto: Daria
Kashcheeva*

v plánu. Zatím mě oslovil jeden mecenáš z Německa a jedna z Ameriky, že by mě rádi podporovali. Chceme teď hledat i takovéto sponzory, tak uvidíme. Bude také záležet, kolik dostaneme od fondu a kolik budeme ještě potřebovat.

Lepší prostředí pro umělce

Co tě vlastně vedlo k odchodu z Moskvy sem do Prahy?

Byla to taková shoda okolností. Asi jsem prošla nějakou věkovou krizí, po absolvování školy jsem pracovala v divadle. Nebyla jsem

úplně spokojená, že skončila doba kreativního studia a čekala mě každodenní práce, chyběla mi ta kreativita. A taky jsem byla nespokojená s Moskvou. Ne, že by mi vadilo Rusko jako takové, ale Moskva se stává příliš hektickou, lidi jsou naštvaní a nemají se rádi. Necítila jsem se tam dobře, ale také jsem věděla, že kromě Moskvy v Rusku není žádné místo, které nabízí důstojný život pro umělce. Takže jsem byla otevřená přestěhování se jinam. Seznámila jsem se s nějakými animátory, což mě nadchlo, poznala jsem pár lidí, kteří v Praze na FAMU studovali v programu Erasmus, nakonec se to nějak propojilo. Můj manžel, tehdy herec, byl podobně nespokojený a začal se zabývat dokumentem a střihem. Když jsme se dozvěděli víc o FAMU,

o možnosti studovat zdarma, když se naučíme česky, tak jsme se rozhodli to zkusit.

Byl to dobrý krok? Jste tu oba spokojení a zapouštíte kořeny?

Rozhodně, je to pro člověka a umělce mnohem lepší prostředí než Moskva. Jsem spokojená, že jsem mohla v klidu studovat a tvořit, že dostáváme finance ze Státního fondu kinematografie. Taková možnost totiž v Moskvě vůbec neexistuje, pracovat na autorských filmech a dosáhnout na státní peníze. Jsem ráda, že mi český ministr kultury pomohl s pobytem, teď mám trvalý pobyt a budu podávat žádost o české občanství, což mi hodně zjednoduší život. Vždycky,

když jsem někam cestovala, snažila jsem se ponořit do kultury hlouběji. Proto se i tady snažím integrovat, nemám potřebu vyhledávat nějakou ruskou komunitu.

Jeden z tvých filmů byl o pocitech cizinců v Praze. Ještě se s tím sama potýkáš, nebo už se tu necítíš jako cizinec?

Já jsem ten film natočila ne z toho důvodu, že bych tady byla nějak nešťastná, ale pracovala jsem se zadáním udělat animovaný dokument na téma města. Praha v té době byla městem, kde jsem ještě hledala své místo a nějaký vztah s ním, tak jsem si řekla, že o tom udělám film. Pomohlo mi to, protože jsem mluvila s mnoha cizinci, kteří tu žijí a zjistila jsem, že jejich život je odrazem toho, jak se sami dívají na Prahu a ne, jaké to město skutečně je. Jak se člověk chová, to se mu vrátí.

Samozřejmě zažívám občas i nepříjemné situace, když třeba někdo slyší můj přízvuk, ale já si to neberu osobně. Stalo se mi také, že mi někdo vyčetl šedesátý osmý rok... Je mi líto, co se stalo, ale já jsem to nevymyslela, ani jsem nebyla na světě. Snažím se to prostě nebrat osobně.

Jako své inspirační vlivy zmiňuješ Jana Švankmajera, ale taky bratry Dardenny.

To jsou dva hodně odlišné autorské přístupy. Jak se v tvé tvorbě propojují?

Nepropojují. Já jsem jako houba, nasávám vše, co kolem sebe vidím. Můj další film bude úplně jiný než Dcera. Nemám to tak, že bych pořád jela Švankmajera nebo Dardenny. Spíš se inspiroji tím, co na mě padá, snažím se pořád hledat něco nového. Vliv Dardennů se projevil ve scénáři Dcery, jde o hodně intimní, trochu sociální příběh, kde táta je sám se svou dcerou. V tom zafungovala určitá dardennovská estetika. V dalším filmu nic takového nebude, tam se projeví víc zase ten Švankmajer a další.

Tvorba jako terapie

Pro film Dcera jsi vymyslela specifickou techniku použití ruční kamery. O co šlo?

To byla právě ta estetika Dardennů nebo Dogmy 95, když se natáčí z ruky, kamera není zafixovaná a kameraman má více možností se hýbat a sledovat postavy. Chtěla jsem tím vytvořit pocit, že divák je s kameramanem a pohybem víc ztotožněn, může svůj vztah k ději i postavám prohloubit. Využívala jsem taky dokumentární estetiku, která je víc svěží a dává pocit, že se vše děje před kamerou právě teď, ne že se točí přesně podle scénáře a storyboardů. K tomu mě nejvíc

inspirovali právě Dardennové, některé jejich filmy jsem studovala okénko po okénku, stejně jako třeba Larse von Triera. Ti mě naučili, jak vytvořit pohyb, který je přirozený pro kameramana, ale ne pro animované filmy.

Dceru jsi nejenže napsala a režírovala, ale také nasnímala, vyráběla loutky a kulisy, zvučila nebo třeba doprovodila hrou na klavír. Jde všechno skloubit dohromady? Není to vysilující a třeba v případě celovečerní stopáže takřka nemožné?

Občas toho bylo moc, snažím se teď práci rozdělit mezi víc lidí a pro nový film už skládám širší tým. Dcera byla bakalářský film, neměli jsme na něj moc peněz, a navíc podle školy by měl bakalářský film být z většiny autorský. Taky jsem na začátku nevěděla, jak vymyslet právě ten způsob snímání. Nikdo to předtím u animovaného filmu nedělal, takže jsem nemohla žádnému kameramanovi říct udělej to tak a tak, musela jsem na to přijít sama. Další film bude jiný, v něčem těžší, budu pracovat s herci, scénografií, to bych sama ani nemohla zvládnout.

Četla jsem, že jsou různé stupně závislosti a nezávislosti lidí. První je, když je člověk závislý na rodičích, pak učitelích a podobně. Druhý, když se osamostatní a funguje nezávisle a hledá svou cestu. A třetí, který přinese

*Záběr
z filmu Dcera,
foto: Daria
Kashcheeva*

ještě lepší výsledky je, když člověk spolupracuje s ostatními. Je potřeba se o práci dělit, delegovat ji. My se také v týmu navzájem hodně inspirujeme, což vždycky projekt posune dál.

Dcera je o křehkosti mezilidských vztahů, o rodičích a dětech, o malých nedorozuměních. Jde o autobiografický film?

Částečně ano. Ne, že bych v dětství přinesla domů mrtvého ptáčka, jako ve filmu, ale stalo se mi, že jsem někdy potřebovala objetí, teplo, kontakt. A když se mi jich nedostalo, urazila jsem se, uzavřela do sebe. Vzpomněla jsem si při tvorbě filmu na konkrétní momenty, takže pro mě znamenal nějakou formu psychoterapie.

Tvoje předchozí filmy využívaly spíš klasickou animaci a pixilaci. Co tě v případě Dcery přivedlo k loutkám?

Já jsem věděla, že nikdy nebudu kreslit animovaný film, moc mě to nebaví. První dva ročníky na FAMU jsme museli jenom kreslit, nemohli jsme využívat jiné techniky. Baví mě stop-motion, práce s kamerou, se světlem, objekty, pohybem. Potřebuji na věci sahat, malovat, ušpinit se. U loutek se mi líbí jejich objem, vzduch, který kolem sebe vytváří a že mezi nimi můžu kroužit kamerou. Další film ale bude opět pixilace, tedy budu pracovat s herci.

V rozhovorech jsi říkala, že tvůj další film bude o vztahu ženy ke svému tělu a plánuješ propojit více technik. Už k tomu chceš říct něco víc?

Raději ne, v posledních týdnech jsem na filmu udělala nějaký nový posun a zatím si nejsem jistá, jestli to tak skutečně bude. Na začátku jsem pracovala spíš s obrazy a pocity, které jsem měla v hlavě, ale trochu chyběl nějaký příběh. Během karantény jsem si řekla, že ten základ je důležitý a našla jsem ho. Opět je založený na psychologii a na vztazích, na tom, jak nás vztahy ovlivňují. A víc říkat radši nebudu.

Zajímáš se také o propojení dokumentárního a animovaného filmu, už jsme mluvili o tvém filmu o cizincích v Praze. Jak jdou tato dvě dost formálně odlišná média propojit?

Za prvé je to něco poměrně nového a za druhé mě dost mrzí, že se u animovaných dokumentů, které poslední dobou vznikají, zažil postup, kdy se natočí voiceover a pak

se k tomu nakreslí nějaký obraz. Takovou cestou bych jít nechtěla, chci hledat jiné prvky, které můžu využít. Například jako jsem u *Dcery* použila kameru typickou pro dokument, teď budu pracovat s herci. V dokumentu je důležitá zpověď, monolog, kdy člověk řekne na kameru možná i to, co sám nechtěl. Takové monology chci v dalším filmu použít, získat nějakou spontánní zpověď.

*Z natáčení
filmu Dcera,
foto: Daria
Kashcheeva*

Máš ambici natočit celovečerní film?

Mám, protože krátká metráž mě dost omezuje. U Dcery mi říkali, že musí mít do deseti minut. Nakonec má patnáct a nikomu to nevadí. Další film bude mít tak dvacet, dvacet pět minut. Říkám si, že v tom příběhu, který teď píšu, je ale velký prostor, klidně na celovečerní film a já mám pocit, že se omezuju, když se jej snažím nacpat do třiceti minut. Myslím, že celovečerní stopáž by mi vyhovovala a chci to zkusit. Nemám ráda, když se spěchá, mám ráda dlouhé záběry, kde se

člověk může zamyslet, oddechnout si před další scénou.

Něco se mění

Moc celovečerních animovaných filmů ale v Česku nevzniká nebo se nedostávají do běžné distribuce...

Troufnu si říct, že tu možná není připravená produkce. Udělat celovečerní animovaný film je dlouhé, drahé, náročné. Až teď začínají mít někteří producenti ambice se do

toho pustit a udělat to kvalitně. Doufám, že se to bude posouvat.

V poslední době slaví studenti FAMU s animovanými filmy úspěchy po celém světě, jen o něco menší než ty. Co se děje? Vyrostla silná generace?

Doufám, že se něco mění a ta tendence bude pokračovat. Nevím přesně, čím to je, snad že začalo přibývat koprodukcí i u studentských filmů, tvoří se v profesionálnějších podmínkách, ve větších týmech. Studenti také jezdí na festival do Annecy a vidí, co se děje ve světě. Je důležité nezústat ve své bublině

Daria Kashcheeva

/ narodila se v roce 1986 v Tádžikistánu

/ v Moskvě vystudovala hudbu a pracovala v divadle

/ v roce 2014 se přestěhovala do České republiky a začala studovat animaci na FAMU

/ dosud natočila šest krátkých animovaných filmů

/ Dcera, její bakalářský film, získal nominaci na Oscara v kategorii krátký animovaný film, hlavní cenu ve studentské sekci na nejprestižnějším festivalu animovaných filmů v Annecy, cenu na festivalu v Sundance, studentského Oscara, Českého lva a mnoho dalších ocenění – celkem přes 40

/ Dcera je k vidění na www.dafilms.cz

a vnímat okolí. A pak pomohlo to, že Státní fond kinematografie začal animaci více podporovat.

Může tvůj mimořádný a také mimořádně viditelný úspěch něco změnit?

Doufám, že ano. Narazili jsme na úsměvnou věc s naší cestou na Oscary. Fond podporuje účast tvůrců na mnoha festivalech, mají seznam festivalů a ocenění, kam když jedete, tak vám přispějí. Ale na tom seznamu nejsou Osaři, s tím se ani nepočítalo. Už tím, že jsme udělali tuhle zkušenost, některé věci posouváme. Díky našemu úspěchu se o čes-

ké kinematografii zase ve světě mluví, tak snad budou krátké animované filmy podporovány i dál. Ukázalo se, že i krátký film nás může proslavit.

Když teď stojíme na konci protivirových opatření, jsme možná současně na začátku nové doby. Pojďme si proto nakonec zavěštit z křišťálové koule. Jaká je podle tebe budoucnost animovaného filmu?

Za prvé se posunulo vnímání, že animovaný film není jen pro děti, že může být o vážném tématu, třeba smutný. Za druhé animovaný film nabízí víc svobody ve vyjadřování, ve

vytváření nových světů... Oproti tomu hraný film má mnohem omezenější možnosti. Poslední dobou se animace využívá stále častěji do reklam, je jako médium aktuálně zajímavá. Na Oscarech mě potěšilo, že se do nominace dostaly tři stop-motion filmy. Konečně jsme se posunuli za éru 3D filmů, lidé si víc váží ruční práce, hand-made filmů, jako byl třeba Ostrov psů Wese Andersona, nebo třeba i můj film. Lidé jsou možná digitalizací přesycení a budou otevřenější těmto technikám. I mně se stalo, že se lidé moc nevtvářili na loutkový film, ale pak se jim Dcera líbila. Takže doufám.

